

Sygn. akt IV U 1444/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 lutego 2019 roku

Sąd Okręgowy w Częstochowie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Marzena Górczyńska-Bebłot

Protokolant: starszy sekretarz sądowy Oliwia Rajewska

po rozpoznaniu w dniu 7 lutego 2019 roku w C.

sprawy D. C.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w C.

o odsetki

na skutek odwołania D. C.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w C.

z dnia 19 listopada 2018 roku Nr (...)

oddala odwołanie

Sygn. akt IV U 1444/18

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 19 listopada 2018 roku, nr (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C., odmówił D. C. wypłaty odsetek od kwoty wyrównania świadczenia rentowego wypłaconego mu decyzją z dnia 19 listopada 2018 roku w związku z wykonaniem wyroku Sądu Okręgowego w Częstochowie z dnia 8 października 2018 roku, albowiem wyrok ten nie określał, że organ rentowy ponosi odpowiedzialność za opóźnienie w wypłacie świadczenia.

Od powyższej decyzji odwołał się D. C., domagając się jej zmiany i przyznania mu prawa do odsetek od nieterminowo wypłaconej renty.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie podnosząc, że skoro organ odwoławczy nie orzekł o wypłacie odsetek w wyroku, to należałyby się one tylko w przypadku niedotrzymania ustawowego terminu na wydanie decyzji uwzględniającej orzeczenie organu odwoławczego, co jednak nie miało miejsca w sprawie niniejszej, albowiem decyzja realizująca wyrok Sądu Okręgowego w Częstochowie z dnia 8 października 2018 roku, który stał się prawomocny z dniem 3 listopada 2018 roku, została wydana w dniu 19 listopada 2018 roku.

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

W dniu 4 stycznia 2018 roku D. C. złożył wniosek o przyznanie mu prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy. Rozpoznając powyższy wniosek organ rentowy skierował ubezpieczonego na badanie przez lekarza orzecznika ZUS, który orzeczeniem z dnia 25 stycznia 2018 roku uznał badanego za częściowo niezdolnego do pracy w okresie od 21 grudnia 2017 roku do 31 lipca 2018 roku. Od powyższego orzeczenia odwołujący nie wniósł sprzeciwu do komisji

lekarskiej, wobec czego stało się ono podstawą wydania przez organ rentowy decyzji z dnia 22 lutego 2018 roku, nr (...). Decyzją tą Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. odmówił przyznania D. C. prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, albowiem choć został on uznany za częściowo niezdolnego do pracy w okresie od 21 grudnia 2017 roku do 31 lipca 2018 roku, to jednak ani w dziesięcioleciu przed dniem powstania niezdolności do pracy, ani w dziesięcioleciu przed dniem zgłoszenia wniosku o przyznanie prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy nie legitymuje się on co najmniej 5-letnim okresem składkowym i nieskładkowym.

W dniu 2 marca 2018 roku ubezpieczony przedłożył nowe dokumenty dotyczące jego zatrudnienia i wniósł o ponowne przeliczenie jego stażu rentowego.

Decyzją z dnia 19 marca 2018 roku, nr (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. ponownie odmówił przyznania D. C. prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, z takich samych przyczyn jak w decyzji z dnia 22 lutego 2018 roku.

Odwołanie od powyższej decyzji wniósł D. C., domagając się jej zmiany i przyznania mu prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, albowiem po pierwsze jego niezdolność do pracy powstała w dniu 2 czerwca 2014 roku, a po drugie legitymuje się stażem emerytalnym w wymiarze 31 lat, a nie jak przyjął organ rentowy tylko 21 lat.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego odrzucenie, z uwagi na niewniesienie przez ubezpieczonego sprzeciwu od orzeczenia lekarza orzecznika ZUS.

Rozpoznając odwołanie ubezpieczonego Sąd Okręgowy w Częstochowie (sprawa IV U 506/18) dopuścił dowód z opinii biegłych sądowych z zakresu neurologii A. N. oraz ortopedii i traumatologii A. G., którzy uznali, że D. C. jest częściowo niezdolny do pracy do końca 2019 roku, za początek tej niezdolności przyjmując przebyłą przez niego w styczniu 2017 roku operację dyskopatii szyjnej.

Po otrzymaniu odpisu powyższej opinii organ rentowy nie wniósł do niej zastrzeżeń, akceptując datę powstania niezdolności do pracy ustaloną przez biegłych i zwrócił się o wypożyczenie akt rentowych, celem przeliczenia stażu rentowego ubezpieczonego w odniesieniu do nowo ustalonej daty powstania niezdolności do pracy. Następnie pismem procesowym z dnia 6 sierpnia 2018 roku organ rentowy wskazał, że przy przyjęciu za dzień powstania u odwołującego częściowej niezdolności do pracy dnia 31 stycznia 2017 roku, spełniałby on warunek legitymowania się co najmniej 5-letnim okresem składkowym i nieskładkowym w dziesięcioleciu bezpośrednio poprzedzającym dzień powstania niezdolności do pracy (w okresie od 31 stycznia 2007 roku do 30 stycznia 2017 roku jego staż rentowy wynosi 5 lat i 2 miesiące). Jednocześnie organ rentowy podtrzymał wniosek o odrzucenie odwołania, z uwagi na niewniesienie przez ubezpieczonego sprzeciwu od orzeczenia lekarza orzecznika ZUS.

Wyrokiem z dnia 8 października 2018 roku, IV U 506/18 Sąd Okręgowy w Częstochowie zmienił zaskarżoną decyzję organu rentowego z dnia 19 marca 2018 roku, nr (...) w ten sposób, że przyznał D. C. prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy na okres od 26 stycznia 2018 roku do 31 grudnia 2019 roku.

W dniu 10 października 2018 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. wniósł o doręczenie mu odpisu powyższego wyroku wraz z jego pisemnym uzasadnieniem, jednak po jego otrzymaniu nie zdecydował się na wniesienie apelacji.

Wyrok z dnia 8 października 2018 roku uprawomocnił się z dniem 3 listopada 2017 roku.

Realizując powyższy wyrok Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. decyzją z dnia 19 listopada 2018 roku, nr (...) przyznał D. C. prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy na okres od 26 stycznia 2018 roku do 31 grudnia 2019 roku. W treści decyzji organ rentowy poinformował ubezpieczonego, że należność za okres od 26 stycznia 2018 roku do 31 października 2018 roku zostanie mu wypłacona wraz ze świadczeniem za listopad 2018 roku.

Jeszcze przed wydaniem powyższej decyzji, tj. w dniu 14 listopada 2018 roku ubezpieczony złożył w organie rentowym wniosek o wyliczenie odsetek za opóźnienie wypłaty renty z wyłącznej winy organu rentowego, po rozpoznaniu którego organ rentowy wydał zaskarżoną w niniejszej sprawie decyzję z dnia 19 listopada 2018 roku.

(v. akta rentowe, akta sprawy IV U 506/18 Sądu Okręgowego w Częstochowie)

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie.

Ustalony w niniejszej sprawie stan faktyczny jest między stronami niesporny, w konsekwencji czego jej rozstrzygnięcie sprowadza się jedynie do dokonania jego prawidłowej oceny prawnej.

Zgodnie z art. 85 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2017 roku, poz. 1778 ze zm.) – dalej ustawa systemowa, jeżeli Zakład – w terminach przewidzianych w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń społecznych lub świadczeń zleconych do wypłaty na mocy odrębnych przepisów albo umów międzynarodowych – nie ustalił prawa do świadczenia lub nie wypłacił tego świadczenia, jest obowiązany do wypłaty odsetek od tego świadczenia w wysokości odsetek ustawowych określonych przepisami prawa cywilnego. Nie dotyczy to przypadku, gdy opóźnienie w przyznaniu lub wypłaceniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które Zakład nie ponosi odpowiedzialności.

Należy w tym miejscu zwrócić uwagę, że powyższy przepis stanowi regulację szczególną względem przepisów Kodeksu cywilnego, której odrębność polega przede wszystkim na powstaniu obowiązku zapłaty odsetek wyłącznie w wypadku zwłoki. Zwłoka w spełnieniu świadczenia, zwana także opóźnieniem kwalifikowanym, ma zaś miejsce wtedy, gdy zobowiązany, pomimo istniejącego obowiązku, nie spełnia świadczenia w terminie, przy czym niedotrzymanie terminu jest następstwem okoliczności, za które ponosi odpowiedzialność. Chodzi więc o odsetki za zwłokę w świadczeniu, powstała na skutek okoliczności, za które organ rentowy odpowiada, a nie za opóźnienie, w którym nie ma elementu winy w jakiegokolwiek postaci (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 15 kwietnia 2011 roku, sygn. I BU 13/10, LEX nr 989120).

Tym samym organ rentowy będzie zobowiązany do wypłaty odsetek jedynie w sytuacji, gdy w przewidzianych w przepisach terminach nie ustalił prawa do świadczenia lub nie wypłacił tego świadczenia z przyczyn, za które ponosi odpowiedzialność.

W myśl art. 118 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2018 roku, poz. 1270 ze zm.) – dalej ustawa emerytalna, organ rentowy wydaje decyzję w sprawie prawa do świadczenia lub ustalenia jego wysokości po raz pierwszy w ciągu 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania tej decyzji, z uwzględnieniem ust. 2 i 3 oraz art. 120.

W razie ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego, za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego, jeżeli organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Organ odwoławczy, wydając orzeczenie, stwierdza odpowiedzialność organu rentowego (ust. 1a).

Jeżeli w wyniku decyzji zostało ustalone prawo do świadczenia oraz jego wysokość, organ rentowy dokonuje wypłaty świadczenia w terminie określonym w ust. 1 (ust. 2).

Przy dokonywaniu wypłaty wynikającej z decyzji ponownie ustalającej prawo do świadczenia lub jego wysokość, ust. 1-3 stosuje się odpowiednio, z zastrzeżeniem ust. 5 (ust. 4).

Wypłata świadczenia wynikająca z decyzji, o której mowa w ust. 4, następuje w najbliższym terminie płatności świadczenia albo w następnym terminie płatności, jeżeli okres między datą wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania tej decyzji a najbliższym terminem płatności jest krótszy niż 30 dni (ust. 5).

Jak przy tym wynika z zachowującego aktualność na gruncie obecnego brzmienia przepisu art. 118 ust. 1a ustawy emerytalnej poglądu Sądu Najwyższego wyrażonego w wyroku z dnia 22 kwietnia 2004 roku, III UA 1/04 (OSNP 2004/23/406), „wyjaśnienie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania przez organ rentowy decyzji”, o którym mowa w przepisie art. 118 ustawy o emeryturach i rentach z FUS następuje w zasadzie w dacie jej „faktycznego wyjaśnienia” i od tej daty liczyć należy również 30-dniowy ustawowo określony termin procesowy, w okresie którego organ rentowy obowiązany jest wydać decyzję w danej sprawie. W konsekwencji, jeżeli organ rentowy nie wyda decyzji pozytywnej w sprawie ustalenia prawa do świadczenia lub nie wypłaci tego świadczenia w terminie 30-dniowym od tak określonej „daty wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania przez organ rentowy decyzji”, a następnie – w wyniku przeprowadzonego w sprawie postępowania – okaże się, że w tej dacie zostały już faktycznie wyjaśnione wszystkie okoliczności niezbędne dla wydania takiej decyzji, to wówczas jest on obowiązany do wypłaty także stosownych odsetek od tego świadczenia, chyba że zaistniałe opóźnienie w przyznaniu lub wypłaceniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które nie ponosi odpowiedzialności.

W ocenie Sądu Okręgowego zgromadzony w sprawie materiał dowodowy nie pozwala na stwierdzenie, że organ rentowy ponosi odpowiedzialność za opóźnienie w przyznaniu i wypłacie ubezpieczonemu prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy za okres od 26 stycznia 2018 roku do 31 października 2018 roku (poczynając od świadczenia za listopad 2018 roku renta była odwołującemu wypłacana terminowo).

Przede wszystkim należy wskazać, że zmiana decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w C. z dnia 19 marca 2018 roku,

nr (...), odmawiającej przyznania ubezpieczonemu prawa do renty

z tytułu niezdolności do pracy, była skutkiem wyłącznie ustalenia przez biegłych sądowych w sprawie IV U 506/18 Sądu Okręgowego w Częstochowie innej daty powstania u niego niezdolności do pracy, niż to przyjął lekarz orzecznik ZUS

w orzeczeniu z dnia 25 stycznia 2018 roku. Powyższe niewątpliwie wskazuje, że lekarz orzecznik dokonał błędnej oceny stanu zdrowia odwołującego, co teoretycznie mogłoby wskazywać na błąd organu rentowego. Niemniej jednak, aby organ rentowy był zobowiązany do wypłaty odsetek od nieterminowo wypłaconego świadczenia, przyczyny tego opóźnienia musiałyby leżeć wyłącznie po jego stronie.

W powyższym kontekście należy wskazać, że od dnia 1 stycznia 2005 roku postępowanie orzecznicze prowadzone przez organ rentowy jest dwuinstancyjne, albowiem zgodnie z art. 14 ust 2a ustawy emerytalnej, od orzeczenia lekarza orzecznika osobie zainteresowanej przysługuje sprzeciw do komisji lekarskiej Zakładu, zwanej dalej „komisją lekarską”, w ciągu 14 dni od dnia doręczenia tego orzeczenia. Skoro zatem D. C. nie zgadzał się z ustaloną przez lekarza orzecznika ZUS datą powstania u niego częściowej niezdolności do pracy, a na to wprost wskazuje treść wniesionego przez niego odwołania od decyzji organu rentowego z dnia 22 lutego 2018 roku, to powinien był w określonym terminie wnieść sprzeciw od jego orzeczenia, o czym został prawidłowo pouczone (właściwe pouczenie znajduje się w treści orzeczenia lekarza orzecznika ZUS). Należy przy tym podkreślić, że nieskorzystanie z tej możliwości nie tylko rodzi negatywne konsekwencje po stronie ubezpieczonego, ale również uniemożliwia organowi rentowemu dokonanie we własnym zakresie weryfikacji prawidłowości orzeczenia lekarza orzecznika ZUS i dlatego też zgodnie z art. 477⁹ § 3¹ k.p.c., sąd odrzuci odwołanie w sprawie o świadczenie z ubezpieczeń społecznych, do którego prawo jest uzależnione od stwierdzenia niezdolności do pracy lub niezdolności do samodzielnej egzystencji albo stwierdzenia stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu, jeżeli podstawę do wydania decyzji stanowi orzeczenie lekarza orzecznika

Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, a osoba zainteresowana nie wniosła sprzeciwu od tego orzeczenia do komisji lekarskiej Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i odwołanie jest oparte wyłącznie na zarzutach dotyczących tego orzeczenia.

Wprawdzie w sprawie IV U 506/18 Sąd Okręgowy w Częstochowie nie odrzucił odwołania D. C., mimo że nie wniósł on sprzeciwu od orzeczenia lekarza orzecznika ZUS z dnia 25 stycznia 2018 roku, jednakże było to spowodowane wyłącznie tym, że obok zakwestionowania ustalonej w tym orzeczeniu daty powstania niezdolności do pracy, odwołujący zakwestionował również wyliczenie jego stażu rentowego na 21 lat, podnosząc że powinien on wynosić 31 lat. Jednocześnie zmiana zaskarżonej decyzji z dnia 19 marca 2018 roku, była spowodowana wyłącznie ustaleniem przez biegłych sądowych innej daty powstania u odwołującego niezdolności do pracy niż to przyjął lekarz orzecznik ZUS. Co przy tym istotne po otrzymaniu odpisu opinii biegłych organ rentowy w żaden sposób nie kwestionował ich ustaleń i niezwłocznie przeliczył staż rentowy ubezpieczonego przy uwzględnieniu nowej daty powstania niezdolności do pracy.

W ocenie Sądu Okręgowego skoro zatem sam D. C. swoimi działaniami (brakiem sprzeciwu) uniemożliwił organowi rentowemu wewnętrzną kontrolę prawidłowości orzeczenia lekarza orzecznika ZUS z dnia 25 stycznia 2018 roku, to nie można przyjąć, aby wina za opóźnienie w przyznaniu i wypłacie mu prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy za okres od 26 stycznia 2018 roku do 31 października 2018 roku, spoczywała wyłącznie po stronie organu rentowego. Oczywiście nie można w tej chwili z całą pewnością przesądzić, że komisja lekarska ZUS uwzględniłaby wniesiony przez odwołującego sprzeciw, niemniej nie można tego również w żaden sposób wykluczyć, zwłaszcza że organ rentowy bez żadnych zastrzeżeń zaakceptował datę powstania niezdolności do pracy ustaloną przez biegłych sądowych, mimo że rodziła ona uprawnienie D. C. do renty z tytułu niezdolności do pracy.

W konsekwencji powyższego należy zdaniem Sądu Okręgowego przyjąć, że datą wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania prawidłowej decyzji w przedmiocie prawa D. C. do renty z tytułu niezdolności do pracy, jest data uprawomocnienia się wyroku Sądu Okręgowego w Częstochowie z dnia 8 października 2018 roku, tj. dzień 3 listopada 2018 roku. W tej sytuacji wypłata ubezpieczonemu zaległego świadczenia rentowego za okres od stycznia do października 2018 roku powinna nastąpić najpóźniej w dniu 10 grudnia 2018 roku (od daty uprawomocnienia się wyroku do daty najbliższego terminu płatności świadczenia było poniżej 30 dni). Ponieważ świadczenie to zostało odwołującemu wypłacone w powyższym terminie, to organ rentowy nie pozostawał w zwłoce z jego wypłatą, a tym samym nie jest zobowiązany do wypłaty odsetek z tego tytułu.

Wobec powyższego Sąd Okręgowy, na mocy art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oraz przepisów powołanych powyżej, oddalił odwołanie D. C. jako bezzasadne.